

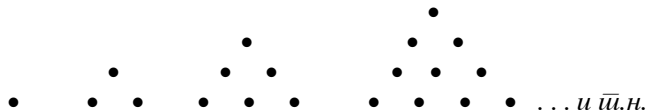
КОШИ, ОГИСТЕН ЛУЈ (Cauchy Augustin Louis) (1789-1857)

Францускиот математичар Огистен Коши е роден во Париз 1789. Татко му е правник, културен човек, познавач на класичните јазици и литературата, но и верски фанатик, па својот син го воспитува во тој дух. И двајцата заради тоа ќе имаат тешкотии во животот, којшто, на периоди, ќе се движи по надолна линија. За таткото, таков период ќе биде раното детство на Огистен Коши. Од политички причини семејството Коши се сели во околината на Париз, во селото Арнеј, каде престојува цело едно десетлетие. Таткото сам ги образува своите деца, па и самиот Огистен. Надареното дете ја има таа среќа во нивното соседство да живеат математичарот Лаплас и хемичарот Бертоле. Подоцна, кога таткото се враќа на работа во Париз, неговите деловни контакти со познатиот Лагранж овозможуваат овој голем математичар да ги забележи генијалните идеи на младиот Огистен.

На тринаесет години Огистен се запишува во средно училиште, каде се истакнува како бриљантен ученик. На шеснаесет е веќе на Политехничката школа, бидејќи математиката ја учи и приватно. Потоа слуша предавања и на Школата за цивилни инженери и стапува на работа во пристаништето Шербур. Полн со верба во себе и својот талент, работи на личното усовршување. Кога се враќа во Париз, тој е веќе познат како математичар. Неговите трудови се објавувани во математичките списанија, а со особена популарност се здобива со трудовите за полихедронот и симетричните функции. Воведува поголема строгост во докажувањето, особено во трудовите за конвергенција на бесконечните редови, која и денес се докажува со помош на неговите критериуми. Во 1815. Коши го изненадува математичкиот свет, докажувајќи една од големите теореми што Ферма им ги остави на неговите следбеници да ги решат: *секој позитивен цел број е збир од три триаголни броеви, четири броеви квадрати, пет пентаголни броеви и т.н.*

Триаголен број е еден од броевите 1, 3, 6, 10, 15, 21, ..., кој се добива со поочкасто обележување на рамнострани триаголници на следниов начин:

Слично се добиваат броевите квадрати со обележување на соодветни рамнострани четириаголници (квадрати), а истото важи и за останиите.

На дваесет и седум години е веќе најголем француски математичар и со право очекува да биде избран во Академијата. Тоа се случува нешто подоцна кога, од политички причини се испразнува местото на Монж. Него го заменува Коши, но и самиот ќе мора, од исти причини, наскоро да го напушти. Такви биле времињата, спротивно на здравиот разум за потреба на автономност на науката од политиката.

Пред прогонството во Италија и Швајцарија, 1830., Коши развива една неверојатна активност. Предава на водечките школи на неговото време: Политехничката, Францускиот колеџ, Факултетот за науки. Истражува во астрономијата, физиката, математиката. Објавува бројни трудови во стручните списанија, издава и свои списанија, главно исполнети со негови трудови. Тешко му паѓа прогонството во кое оди заедно со кралот Карло II. Тој е одвоен од своето семејство. Станува воспитувач на кралскиот син. Едно време предава физика на катедрата во Торино. Но, дури кога се враќа во Франција 1838. продолжува вистински да работи. Тоа се најплодните години од неговиот живот.

За тие дваесет години, до смртта 1857., Коши објавува преку петстотини трудови од најразлични области на математиката и математичката физика. Особено е значаен Кошиев труд за природата на светлината, каде чисто математички го објаснува овој физички проблем. Неговата хипотеза за природата на светлината е погрешна. Но, математичкиот модел што го дава, ќе помогне во подоцнежниот доказ за двојната, браново - корпускуларна природа на светлината.

Во математиката Коши е вонредно плоден. Неговото дело, покрај Гаусовото, доминира кон средината на 19. век. Уште во младоста се истакнува на полето на геометријата и теоријата на броеви. Се смета за еден од основоположниците на теоријата на конечни групи. Меѓутоа најзначајни трудови му се оние од инфинитезималната анализа. Коши ги заменува формалните размислувања на неговите предходници по овие прашања со научни. Функциите ги разгледува како прсликувања на *шелошо* на реалните или комплексните броеви во самото себе. Го истакнува значењето на непрекинатост на една функција или конвергенцијата на еден ред, давајќи критериуми за конвергенција на ред, коишто денес го носат неговото име. Го прецизира и поимот за определен интеграл. Со помош на интеграл, денес познат како *Кошиев интеграл*, ја оформува теоријата на функција од комплексна променлива.

Многу трудови, речиси осумстотини, се билансот на овој исклучително плоден математичар. Меѓу нив има и неуспешни, работени рутински, но и многу грандиозни трудови чија вредност е неминлива. Има и човечки слабости и маани, но преку нив се преоѓа, делата остануваат како вечен споменик на овој голем математичар. Коши не е само моќен творец на едно големо дело, извор на нови вдахновенија за многу идни математичари, туку и исклучителен предавач и автор на вредни учебници.

Деветнаесеттиот век се карактеризира со голем подем на научната мисла. Бил потребен точно еден ваков гениј, за да ја систематизира науката, да ги потенцира заедничките особини, за да не се изгуби впечатокот на целина. Коши, со своите огромни познавања и сестраност, на науката и овозможил здрава основа за нови продори во ненасетеното.

Луѓето си одат, но нивните дела остануваат.

(Последните зборови на О.Коши.)